

Сьогодні
22.10.2024

Урок №37

Ділення з остачею

Повідомлення теми уроку та мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів

Мета уроку: ознайомити учнів з правилами ділення з остачею, з вираженням ділення через дільник, неповну частку і остачу; формувати вміння учнів розв'язувати найпростіші задачі на ділення.

У бочці було 49 л
води. З неї воду
відлили в дві
семилітрові бочки.
Скільки літрів води
залишилося?

Проблематика ділення

Задача 1. Поділити 46 яблук порівну на 7 купок.

Задача 2. Поділити 20 цукерок між шістьма друзями порівну.

Задача 3. Простий олівець коштує 3 грн. Скільки таких олівців можна купити на 100 грн.?

Під час розв'язування цих задач з'ясовується, що ділення націло неможливе. Дійсно, в задачі 1, наприклад, $6 \cdot 7 = 42$, а $7 \cdot 7 = 49$, тобто не існує такого натурального числа, від множення якого на 7 отримали б 46. Ділення 46 на 7 неможливе (в натуральних числах). Розібравши аналогічно задачі 2, доходимо висновку, що в багатьох випадках під час розв'язання задач на ділення доводиться знаходити не одне (як це було раніше), а два числа (**неповна частка і остача**), які задовольняють умови.

Проблематика ділення

Якщо в задачі 1 спробувати розкласти 46 яблук на 7 рівних купок, то в кожній купці буде по 6 яблук і ще 4 яблука залишиться. Якщо ж зібрати всі 7 отриманих купок, то в них буде яблук менше, ніж 46 (на 4). Тому, щоб отримати 46, треба до добутку $7 \cdot 6$ додати 4 яблука, що залишилися. Тобто $46 = 7 \cdot 6 + 4$.

Записують це так: $46 : 7 = 6 \text{ (ост. 4)}$.

**Остача, яку отримуємо під час ділення,
завжди менша від дільника**

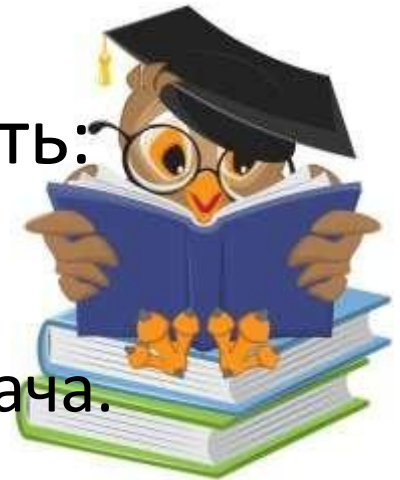

$$\begin{array}{r} - \overline{) 467} \\ \underline{42} \\ 4 \end{array}$$

Ділення з остачею

При діленні з остачею правильна рівність:

$$a = b \cdot c + r$$

де a — ділене, b — дільник, c — неповна частка, r — остача.

Щоб знайти ділене у діленні з остачею, треба помножити неповну частку на дільник і до отриманого добутку додати остачу.

Щоб знайти неповну частку і остачу від ділення, треба ділене поділити на дільник у стовпчик.

Класна робота

Виконай (усно)
ділення з остачею:

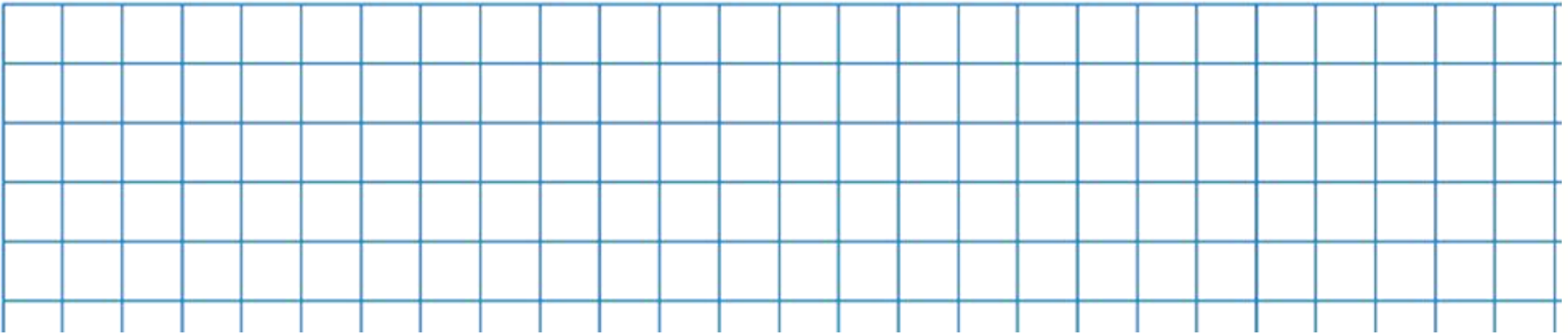
- 1) $7 : 2$;
- 2) $15 : 4$;
- 3) $19 : 3$;
- 4) $27 : 6$.

(УСНО).

Рівність $384 = 29 \cdot 13 + 7$ правильна.

Яку неповну частку і яку остачу отримаємо, якщо поділимо: 1) 384 на 29? 2) 384 на 13?

Робота з підручником

Завдання № 422.

Виконай ділення з остачею. Перевір результат.

- 1) $1257 : 18$;   2) $1786 : 68$;
- 3) $345 : 17$;   4) $7009 : 23$.

Відповідь:

$$1) 1257 = 69 \cdot 18 + 15 ;$$

$$2) 1786 = 26 \cdot 68 + 18;$$

$$3) 345 = 20 \cdot 17 + 5;$$

$$4) 7009 = 304 \cdot 23 + 17.$$

Робота з підручником

Завдання № 428.

На пошиття однієї підковдри треба 5 м тканини.
Скільки підковдр можна пошити з 242 м
тканини? Скільки тканини залишиться?

Розв'язок:

$$1) 1242 : 5 = 248 \text{ (ост. 2).}$$

Відповідь. Можна пошити 248 підковдр; залишиться 2 м
полотна.

Робота з підручником

Завдання № 430

Маса бронзової заготовки 7 кг. Скільки чотирьохкілограмових барельєфів (з фр. bas-relief — «низький рельєф») можна відлити з 11 заготовок? Скільки бронзи залишиться?

Розв'язок:

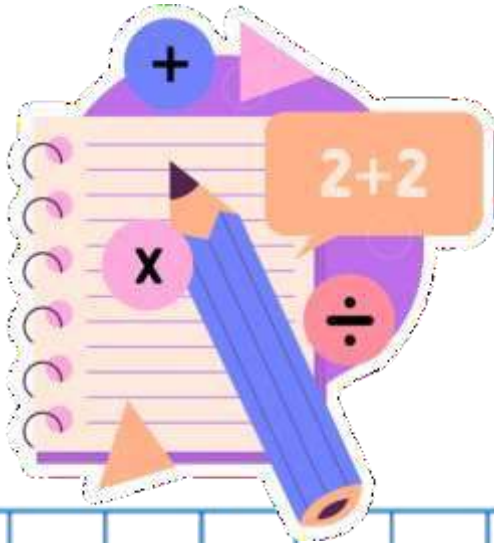
1) $11 \cdot 7 = 77$ (кг) - загальна маса бронзи;

2) $77 : 4 = 19$ (ост. 1).

Відповідь. 19 барельєфів.

Робота з підручником

Завдання № 432

У Дмитра було 346 грн. Він придбав 3 ручки по 15 грн, а на решту грошей — зошити за ціною 24 грн.

- 1) Яку найбільшу кількість зошитів він зміг придбати?
- 2) Скільки грошей в нього залишилося?

Розв'язок:

1) $346 - 15 \cdot 3 = 301$ (грн) — залишок після придбання ручок.

2) $301 = 24 \cdot 12 + 13$.

Відповідь: 1) 12 зошитів;

2) 13 грн залишилося.

Робота з підручником

Завдання № 433.

Подай ділене через неповну частку, дільник і остачу у вигляді рівності $a = bq + r$.

- 1) $57 : 8$;
- 2) $149 : 13$.

Розв'язок:

- 1) $57 = 8 \cdot 7 + 1$;
- 2) $149 = 11 \cdot 13 + 6$.

**Опрацюй підручник
сторінки 61 - 63
Виконай завдання:
№. 426, 431**

